

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд “Тенденции в развитието на лятото стъкло в България”
(художествено-естетически и технологически аспекти)
на Елезар Милев

от доц. д.изк. Незабравка Иванова

Дисертацията на тема: „Тенденции в развитието на лятото стъкло в България” с подзаглавие художествено – естетически и технологически аспекти е разгърната на 200 страници текст с илюстрации. Структурирана е в три глави, увод, заключение, библиография и списък на публикациите към темата на дисертацията.

Липсата на публикувана литература по проблематиката на технологията и художествено – естетическите качества на произведенията от лято стъкло превръщат дисертационния труд в значим и навременен.

Още в уводната част авторът си поставя определена цел, а именно да развие “теоретично и емпирико-приложно изследване на лятото стъкло у нас, както и анализ на известната ни и достъпна литература в очертаната проблемна област.” (с. 3) За постигане на целта са формулирани следните задачи изследвани от автора, които са следните:

1. Теоретичен анализ на историческите и художествено-естетически аспекти на лятото стъкло и тяхното социално значение;
2. Емпиричен и теоретичен анализ на съвременните тенденции и художествени аспекти на постиженията, развитието и добрите практики на българските автори, работещи в лято стъкло;
3. Емпирично и теоретично изследване и описание на основни принципи в технологичните принципи на лятото стъкло;

Трите глави са посветени на развитието на отделните задачи.

В уводната част са определени и развити понятията, които се използват в текста, както и историческите им корени. Посочена е обемна чуждоезична литература, от която той извлича и определя формулировката на основните. Сред базисните понятия свързани с изкуството на съвременното стъкло, особено място в тази уводна част на изследването заема формулирането на термините “лято стъкло” и „пат де вер“. Подчертава се обстоятелството, че то в технологичната си същност представлява “отливка, която заема формата на къльпа“, като са посочени в защита на тази идея трудовете на известни специалисти в областта на стъклото.

Първа глава, разглежда историята, развитието, художествено-естетическите аспекти и социалното значение на стъклото. Важен момент в тази част от изследването е очертаването на проблема свързан с взаимната зависимост между естетика и технология при съвременното стъкло за подсилване на визуалното въздействие на това изкуство. Автора отделя значително място в текста на проблемите на светлината и изкуството на стъклото като творческа изява. Този анализ безспорно е постижение на автора, с

което се обогатява българската изкуствоведска литература. Специално внимание е отделено на техниката „пат де вер“, нейните създатели и постиженията на творците, работещи в тази техника, както и на достоинства ѝ в творческия процес и естетическото въздействие на вече завършеното произведение. Подробно са описани визуални предимства на тази техника, които се отличават значително от останалите вариации на работа със стъкло. Тези обобщения са богато подплатени с конкретни примери, както в текста, така и в илюстративния материал.

Особено интересна е втората глава, която третира някои от проблемите и етапите в развитието българското лято стъкло. Отделено е внимание на доайените в тази област: Георги Бакърджиев, Атанас Кажухаров и Кирил Ганчев. Чест прави на автора разглеждането на труда и постиженията и опита на така подминаваните в нашата специализирана литература технолози Кирил Ганчев и Атанас Петров. Констатира се загубата на много произведения на доайените на българското лято стъкло, като например тези на Георги Бакърджиев и Атанас Кажухаров, произведения, известни вече само по публикации.

Втора част на тази глава третира емпиричното изследване на живота и творчеството на съвременни български автори, работещи в областта на лятото стъкло. Чест прави на автора компетентното събиране и анализиране на емпиричните социалогически изследвания, съотнесени към разглежданата от него проблематика. Четири отделни части са посветени на същността и значението на социологичните проучвания. Чрез теоретико-приложни методи автора определя темата, целите и задачите, обекта, предмета и обхвата на проучването, както и организацията на изследването. За целта Елизар Милев издирва и интервюира няколко български творци, активно работещи към момента в техниката на лятото стъкло и „пат де вер“. Това са: Константин Вълчев, Лъчезар Бояджиев, Хари Арабян, Ангелина Павлова, Лъчезар Дочев – Лъчо и Борислав Кажухаров. Те отговарят на следните въпроси:

1. Кои са факторите, определящи ефективното и успешно развитие на съвременните тенденции в развитието на лятото стъкло.
2. С какво се характеризира лятото стъкло.
3. Какви са реалните постижения и съществуващите проблеми.
4. Какво е тяхното пластично и художествено търсене и още някои други въпроси, третиращи взаимовръзките им с заобикалящата среда.

Направени са анализи и съпоставки, които са представени в отделни схеми и сравнителни таблици. Констатира се известен обществен интерес към тяхното творчество, някои от тези художници са познати повече в чужбина отколкото у нас.

Изследваните художници са получили своето обучение в различни страни и школи, което дава основание за сравнителен анализ между техните творчески методи. Благодарение на теоретическия анализ и изтъкването на реалната практика на авторите се разкриват значими проблеми, които засягат основни художествени търсения на творците, работещи с този вид техника на

стъклото. Изводите от тези анализи, твърди авторът, ни разкриват факта, че в България имаме богато художествено наследство в областта на артистичното стъкло. Авторите работещи в тази област на изкуството имат високи творчески постижения отвъд пределите на нашата художествена култура. Техниката, която използват тези автори, е определяна от тях по различен начини, но в общи линии се отнася до лятото стъкло.

В изследването са засегнати и въпроси, отнасящи се до разделянето на приложни и изящни изкуства, което твърдят интервюираните художници, е изкуствено и има основания единствено в сферата на обучението, що се отнася до използвания материал.

В общи линии интереса на художниците гравитира около пластичните характеристики на творбите: композиция, ритъм, пропорциониране, пространствена определеност и пр. елементи на художествения образ.

Трета глава е посветена на технологичните аспекти на лятото стъкло. Предлагат се рецепти за съставянето на огнеупорни смеси, температурни особености и пр. Показана е общата технология, която е свързана с работата в лято стъкло. Описани са някои опити и постижения в лабораторна среда. Като примери в технологично отношение, се използва опита на автори от цял свят. Тази част от изследването е особено полезна за художници, които се обучават в работа с лято стъкло.

Приносите на дисертационния труд са оформени в седем точки, които могат по-прецизно да се изведат, но като цяло те са следните: на първо място е липсата на подобно по-задълбочено изследване в тази област направено до момента, уточняване на понятията и исторически поглед върху проблемите и авторите. Събирането на богат илюстративен материал, анализирането на произведенията на седем съвременни художника работещи в областта на лятото стъкло. Приносен характер на работата има и емпиричната част, посочването на ролята на Кирил Ганев за развитието на това изкуство, както и технологичното разглеждане на художествено-пластичните проблеми на изкуството на лятото стъкло. (с. 192)

Заклучението има обобщаващ характер. Открити са тенденциите в лятото стъкло у нас. Не липсва и полемичен характер на твърденията в заключението, което потвърждава ангажираността на автора към разглежданата проблематика. Веднага трябва да се спомене и творческия принос на Елизар Милев в областта на лятото стъкло, което е представено в илюстративния материал.

Въз основа на дисертационния труд и на творческите постижения в лятото стъкло, предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на Елизар Милев образователната и научна степен “ДОКТОР”.